

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)
2004. november 16. *

A C-245/02. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában,
amelyet a Korkein oikeus (Finnország) a Bírósághoz 2002. július 5-én érkezett,
2002. július 3-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Anheuser-Busch Inc.**

és

a **Budějovický Budvar, národní podnik,**

* Az eljárás nyelve: finn.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris tanácselnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans (előadó), A. Rosas és R. Silva de Lapuerta tanácselnökök, C. Gulmann, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues és K. Schiemann bírák,

főtanácsnok: A. Tizzano,
hivatalvezető: M. Múgica Arzamendi főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. április 27-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett írásbeli észrevételeket:

- az Anheuser-Busch Inc. képviseletében R. Hilli asianajaja, valamint D. Ohlgart és B. Goebel Rechtsanwältin,
- a Budějovický Budvar, národní podnik képviseletében P. Backström és P. Eskola asianajajat,
- a finn kormány képviseletében T. Pynnä, meghatalmazotti minőségben,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében E. Paasivirta és R. Raith, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. június 29-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Kereskedelmi Világszervezet létrehozó megállapodás (a továbbiakban: WTO-megállapodás) 1. C) mellékletét képező, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló — a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó tárgykörök tekintetében a 94/800/EK tanácsi határozattal 1994. december 22-én jóváhagyott — megállapodás (HL 1994. L 336., 1. o., 214. o.; a továbbiakban: TRIPs-Megállapodás) 2. cikkének (1) bekezdése, 16. cikkének (1) bekezdése és 70. cikke értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az Anheuser-Busch Inc. (a továbbiakban: Anheuser-Busch; székhelye: Saint Louis, Missouri [Egyesült Államok]) sörgyár és a Budějovický Budvar, národný podnik (a továbbiakban: Budvar; székhelye: Ceske Budějovice [Cseh Köztársaság])

sörgyár között folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő; ezen eljárás tárgya a Budvar sörének finnországi forgalomba hozatalánál használt címke, amely az Anheuser-Busch szerint sérti a Budweiser, a Bud, a Bud Light, valamint a Budweiser King of Beers védjegyeket, amelyeknek az Anheuser-Busch a jogosultja Finnországban.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 Az ipari tulajdon oltalmára 1883. március 20-án létesült, legutóbb 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált, Párizsi Egyezmény 8. cikke (az *Egyesült Nemzetek szerződéseinek gyűjteménye*, 828. kötet, 11847. sz., 108. o., a továbbiakban: Párizsi Egyezmény) a következőképpen rendelkezik:

„A kereskedelmi nevet az Unió mindegyik országa oltalomban részesíti, bejelentés vagy lajstromozás kötelezettsége nélkül, akár része az valamely gyári vagy kereskedelmi védjegynek, akár nem.”

- 4 A WTO-megállapodás, valamint az ennek szerves részét képező TRIPs-Megállapodás, 1995. január 1-jén lépett hatályba. Ugyanakkor, a TRIPs-Megállapodás 65. cikkének (1) bekezdése szerint a tagok nem kötelesek a megállapodás rendelkezéseit alkalmazni az egyéves általános határidő lejárta, azaz 1996. január 1-je előtt (a továbbiakban: az alkalmazhatóság időpontja).

- 5 A TRIPs-Megállapodás „A kötelezettségek jellege és hatóköre” című 1. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A jelen megállapodás alkalmazásában a »szellemi tulajdon« alatt a II. rész 1–7. fejezetének tárgyát képező valamennyi szellemi tulajdoni kategória értendő.”

- 6 Az említett megállapodás „Szellemi tulajdonról szóló egyezmények” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A jelen megállapodás II., III. és IV. részét illetően a tagoknak meg kell felelniük a Párizsi Konvenció (1967) 1–12. és 19. cikkeinek.

(2) A jelen megállapodás I–IV. részeiben foglaltak semmiben sem csorbítják a tagoknak egymással szemben [helyesen: a tagok egymással szembeni,] a Párizsi Konvenció, a Berni Konvenció, a Római Konvenció és az Integrált Áramkörök Szellemi Tulajdonára vonatkozó Egyezmény alapján fennálló kötelezettségeit.”

- 7 A TRIPs-Megállapodásnak a szellemi tulajdonjogok létevel, hatályával és e jogok gyakorlásával kapcsolatos szabályokról szóló, II. részének 2. fejezete alatt található, „Az oltalom tárgya” című 15. cikk (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A védjegy lehet bármely jel vagy jelek bármely kombinációja, amely alkalmas valamely vállalkozás áruinak vagy szolgáltatásainak más vállalkozás áruitól vagy

szolgáltatásaitól való megkülönböztetésre. Az ilyen jel, különösen szó, beleértve a személyneveket, betű, szám, ábrás elem vagy színösszetétel, valamint ezek bármely kombinációja, védjegyként lajstromozható. [...]"

- 8 „Az oltalom hatálya” című 16. cikk (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A lajstromozott védjegy tulajdonosának kizárólagos jogában áll mindenkit megakadályozni abban, hogy engedélye nélkül a kereskedelemben azonos vagy hasonló megjelöléseket használjon olyan árukra vagy szolgáltatásokra, amelyek azonosak vagy hasonlóak azokhoz az árukhoz vagy szolgáltatásokhoz, amelyek vonatkozásában a védjegy oltalomban részesül, amennyiben az ilyen használat megtévesztésre alkalmas. Azonos jel azonos árukra vagy szolgáltatásokra történő használata esetén a megtévesztésre alkalmasságot vélelmezni kell. A fent említett jogok nem érintik a meglévő korábbi jogokat, és nem befolyásolják a tagoknak azt a lehetőségét, hogy a használat alapján biztosítsanak jogokat.”

- 9 A TRIPs-Megállapodás „Kivételek” című 17. cikke szerint:

„A tagok a védjegyoltalom hatálya alól meghatározott kivételekről rendelkezhetnek, mint például a leíró jellegű kifejezések méltányos használata, feltéve, hogy az ilyen kivételek figyelembe veszik a védjegytulajdonos és harmadik felek jogos érdekeit.”

10 „Az oltalom jelenlegi tárgyai” című 70. cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) A jelen megállapodás nem keletkeztet kötelezettségeket olyan cselekményekre vonatkozóan, amelyek a megállapodásnak az adott tag által történő alkalmazása [helyesen: az adott tag általi alkalmazásának] kezdő időpontja előtt történtek.

(2) Amennyiben a jelen megállapodás másként nem rendelkezik, a megállapodás kötelezettségeket keletkeztet azokra a tárgyakra nézve, amelyek a megállapodásnak az adott tag által történő alkalmazása időpontjában léteznek, és amelyeket az adott tag az említett időpontban oltalomban részesít, vagy amelyek kielégítik vagy a későbbiek során ki fogják elégíteni a jelen megállapodás szerinti oltalmazhatósági feltételeket. [...]

[...]

(4) Meghatározott oltalmi tárgyakra vonatkozó bármely olyan cselekményt illetően, amely a jelen megállapodással összhangban álló jogszabályok értelmében jogsértővé válik, és amely a WTO-megállapodásnak az adott tag általi elfogadásának időpontja előtt megkezdődött, vagy amelyre vonatkozóan jelentős beruházást eszközöltek, bármely tag rendelkezhet a jogosultnak biztosított jogorvoslatok korlátozásáról és az ilyen cselekményeknek a megállapodásnak az adott tagban való hatálybalépése után történő további végzését illetően [helyesen: bármely tag előírhatja a jogosult számára biztosított jogorvoslatok korlátozását, figyelembe véve az ilyen cselekményeknek a megállapodás e tagra vonatkozó alkalmazhatóságának időpontja utáni végrehajtását]. Ilyen esetekben azonban a tag köteles rendelkezni arról, hogy a jogosult legalább igazságos ellenszolgáltatást kapjon.

[...]”

A közösségi szabályozás

- 11 A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.) célja — az első preambulumbekkezdés szerint — a tagállami védjegyjogszabályok közelítése, az olyan, már fennálló eltérések megszüntetése végett, amelyek gátolhatják az áruk és a szolgáltatások szabad mozgását, valamint torzíthatják a közös piacon belüli versenyt.
- 12 Ugyanakkor, miként az a 89/104 irányelv harmadik preambulumbekkezdéséből is következik, az irányelvnek nem célja a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok teljes körű közelítése.
- 13 A 89/104 irányelv 5. cikke — amelynek célja elsősorban a védjegynek a védjegyjog által biztosított oltalom terjedelmének meghatározása — az (1), (2), (3) és (5) bekezdésben a következőképpen rendelkezik:

„(1) A védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. A kizárólagos jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében használ

- a) a védjeggyel azonos megjelölést olyan árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, amelyek azonosak a védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal;

- b) olyan megjelölést, amelyet a fogyasztók a védjeggyel összetéveszhetnek a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint az érintett áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt; az összetéveszhetőség magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók a megjelölést gondolati képzettársítás (asszociáció) útján kapcsolhatják a korábbi védjegyhez.

(2) Bármelyik tagállam előírhatja továbbá, hogy a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki hozzájárulása nélkül gazdasági tevékenység körében a védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést használ az árujegyzékben szereplő árukhoz, illetve szolgáltatásokhoz nem hasonló árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, feltéve, hogy a védjegy a tagállamban jó hírnevet élvez, és a megjelölés alapos ok nélkül történő használata sértené vagy tisztességtelenül kihasználná a védjegy megkülönböztetőképességét vagy jó hírnevét.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben szabályozott feltételek megvalósulása esetén tilos különösen

- a) a megjelölés elhelyezése az árun vagy csomagolásán;

[...].

(5) Az (1)–(4) bekezdésben foglaltak nem érintik a tagállamok olyan jogszabályi rendelkezéseit, amelyek alapján a jogosult felléphet a megkülönböztetéstől eltérő célokra szolgáló megjelölés használata ellen, feltéve, hogy az ilyen megjelölés alapos ok nélkül történő használata sértené vagy tisztességtelenül kihasználná a védjegy megkülönböztetőképességét vagy jó hírnevét.”

- 14 A 89/104 irányelv „A védjegyoltalom korlátai” című 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A védjegyoltalom alapján a jogosult nem tilthat el mást attól, hogy gazdasági tevékenysége körében — az üzleti tisztesség követelményeivel összhangban — használja

a) saját nevét vagy címét

[...].”

A nemzeti szabályozás

A védjegyjog

- 15 Az 1964. január 10-i (7/1964. sz.) tavaramerkkilaki (a védjegyekről szóló törvény) 3. cikkének első albekezdése szerint:

„Gazdasági tevékenysége körében áru vonatkozásában bárki használhatja saját családnevét, címét, illetve kereskedelmi nevét mint kereskedelmi megjelölést,

amennyiben e megjelölés nem téveszthető össze valamely harmadik személy oltalom alatt álló védjegyével, illetve valamely harmadik személy által ennek gazdasági tevékenysége körében jogosan használt névvel, címmel vagy kereskedelmi névvel.”

- 16 A tavaramerkkilaki 4. cikkének első albekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E törvény 1–3. cikke értelmében az árukra vonatkozó megkülönböztető megjelölés használatának joga azt jelenti, hogy gazdasági tevékenysége körében a megjelölés jogosultján kívül senki más nem használhat áruai megjelölésére olyan megjelöléseket, amelyek összetéveszthetőek a jogosult által használt megjelöléssel, sem magán az árun, sem a csomagoláson, sem reklámokban, sem üzleti iratokban vagy bármi más módon, beleértve a szóbeli használatot is [...].”

- 17 A tavaramerkkilaki 6. cikkének első albekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A megjelölések összetéveszthetőnek minősülnek e törvény értelmében, amennyiben azonos vagy hasonló jellegű termékeket jelölnek.”

- 18 A tavaramerkkilaki 7. cikke szerint, amennyiben több jogalany is hivatkozik arra, hogy kizárólagosan ő jogosult áruin használni az összetéveszthető megjelöléseket, az elsőbbség azt illeti, aki korábbi jogalapra tud hivatkozni, amennyiben a követelt jog nem szűnt meg, például mert a jogosult nem használta a megjelölést.

- 19 A tavaramerkkilaki 14. cikke első albekezdésének 6. pontja szerint nem lajstromozhatóak az olyan megjelölések, amelyek összetéveszthetők valamely másik gazdasági szereplő védett kereskedelmi nevével, másodlagos megjelölésével, illetve védjegyével.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a finn jogalkotó úgy vélte, hogy tavaramerkkilaki összhangban van a TRIPs-Megállapodással, és így nem volt szükséges módosítani. Hasonlóképpen: a nemzeti jogalkotó a tavaramerkkilakinak az azonos vagy hasonló árukkal kapcsolatos védjegyek összetéveszthetőségére vonatkozó rendelkezéseit a 89/104 irányelvvel összhangban lévőnek találta, így e rendelkezések változatlanok maradhattak.

A kereskedelmi nevekre vonatkozó szabályozás

- 21 Az 1979. február 2-i (128/79. sz.) toiminimilaki (a kereskedelmi nevekről szóló törvény) 2. cikkének (1) bekezdése szerint valamely kereskedelmi név használatának kizárólagos joga e név lajstromozásával, illetve használat révén szerzhető meg.
- 22 A toiminimilaki 2. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A kereskedelmi név használat révén elismertnek minősül, amennyiben a gazdasági szereplő tevékenysége által érintett közönség körében általánosan jól ismert.”

- 23 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy ítélkezési gyakorlatában úgy értelmezte a Párizsi Egyezmény 8. cikkét, hogy az a Finnországban lajstromozott vagy a finnországi használat által elismert kereskedelmi neveken kívül azon külföldi kereskedelmi neveket is védi, amelyek az említett egyezményhez csatlakozott bármely államban be vannak jegyezve, valamint azon kiegészítő megjelöléseket is, amelyeket e kereskedelmi név magában foglal. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint ugyanakkor az ilyen külföldi kereskedelmi nevek védelmének feltétele az, hogy a kereskedelmi név „feltűnő” eleme — legalább bizonyos mértékig — ismert legyen az érintett finnországi szakmai körökben.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 24 Az Anheuser-Busch a sörökre vonatkozó Budweiser, Bud, Bud Light, valamint Budweiser King of Beers védjegyek jogosultja Finnországban; e védjegyeket 1985. június 5. és 1992. augusztus 5. között lajstromozták. E védjegyek közül az elsőre — a Budweiserre — vonatkozó bejegyzési kérelmet 1980. október 24-én nyújtották be.
- 25 1967. február 1-jén a Budvar bejegyeztette kereskedelmi nevét a csehszlovák kereskedelmi nyilvántartásba. E bejegyzés cseh („Budějovický Budvar, národní podnik”), angol („Budweiser Budvar, National Corporation”), valamint francia („Budweiser Budvar, Entreprise nationale”) nyelven történt. A Budvar ezenkívül Finnországban jogosultja volt az 1962. május 21-én, illetve 1972. november 13-án lajstromozott, sörre vonatkozó Budvar, illetve Budweiser Budvar védjegyeknek, azonban a finn bíróságok a védjegyek használatának hiánya miatt megszüntnek nyilvánították a Budvar ezen jogait.

- 26 1996. október 11-én a Helsingin káräjäoikeushoz (Helsinki Elsőfokú Bíróság, Finnország) benyújtott keresetében az Anheuser-Busch azt kérte, hogy a Budvar számára tiltsák meg a Budějovický Budvar, a Budweiser Budvar, a Budweiser, a Budweis, a Budvar, a Bud, valamint a Budweiser Budbraü védjegyeknek a Budvar által gyártott sörök forgalmazása és eladása során való finnországi használatának a folytatását, illetve megújítását. Az Anheuser-Busch továbbá kérte, hogy a bíróság rendelje el az összes, e tilalommal ellentétes címke visszavonását, valamint kötelezze a Budvart a védjegyjog megsértése miatt okozott károk megtérítésére és kamatok fizetésére.
- 27 E tekintetben az Anheuser-Busch úgy érvelt, hogy a Budvar által használt megjelölések összetéveszthetőek — a tavaramerkkilaki értelmében véve — a saját védjegyeivel, mivel az említett megjelölések és védjegyek azonos vagy hasonló jellegű árukat jelölnek.
- 28 Ugyanezen keresetben az Anheuser-Busch azt is kérte, hogy a bíróság tiltsa meg a Budvarnak — a toiminimilaki alapján pénzbüntetés terhe mellett — a „Budějovický Budvar, národní podnik”, a „Budweiser Budvar”, a „Budweiser Budvar, national enterprise”, a „Budweiser Budvar, Entreprise nationale” és a „Budweiser Budvar, National Corporation” kereskedelmi nevek finnországi használatát, mivel e megjelölések összetéveszthetőek az Anheuser-Busch védjegyeivel.
- 29 A Budvar védekezésül arra hivatkozott, hogy a sörei forgalmazásához Finnországban használt megjelölések nem téveszthetőek össze az Anheuser-Busch védjegyeivel. A „Budweiser Budvar” megjelölést illetően előadta, hogy e kereskedelmi név cseh, francia és angol nyelven történt lajstromozása a Párizsi Egyezmény 8. cikke alapján Finnországban az Anheuser-Busch védjegyeinél korábbi jogot biztosít számára, és az említett rendelkezés értelmében e jog ortalomban részesül.

- 30 Az 1998. október 1-jén hozott ítéletében a Helsingin káräjäoikeus megállapította, hogy a Budvar által Finnországban használt sörösüvegcímkék és különösen az uralkodó „Budějovický Budvar” megjelölés — megjelenésük egészét tekintve — oly mértékben különböznek az Anheuser-Busch védjegyeitől és címkéitől, hogy a szóban forgó áruk nem téveszthetők össze.
- 31 A Helsingin káräjäoikeus továbbá megállapította, hogy a címkéken az uralkodó megjelölés alatt található, annál lényegesen kisebb betűkkel szedett „BREWED AND BOTTLED BY THE BREWERY BUDWEISER BUDVAR national enterprise” megjelölést nem védjegyként használták, hanem kizárólag a sörgyár kereskedelmi nevének jelöléseként. E tekintetben elismerte, hogy a Budvar jogosult e megjelölés használatára, hiszen ez kereskedelmi nevének bejegyzett angol változata, amely tanúk vallomásai szerint az Anheuser-Busch védjegyeinek lajstromozása idején ismert volt az érintett szakmai körökben — legalábbis bizonyos mértékben —, és ily módon Finnországban is élvezi a Párizsi Egyezmény 8. cikkének védelmét.
- 32 A fellebbezési eljárásban a Helsingin hovioikeus (Helsinki Másodfokú Bíróság, Finnország) 2000. június 27-i ítéletében úgy találta, hogy a fent említett tanúvallomások nem elégségesek annak bizonyítására, hogy a Budvar kereskedelmi nevének angol változata az Anheuser-Busch védjegyeinek lajstromozását megelőzően legalább bizonyos mértékben ismert volt az érintett finnországi szakmai körökben. Ennélfogva hatályon kívül helyezte a Helsingin káräjäoikeus ítéletét, annyiban, amennyiben ez utóbbi bíróság úgy találta, hogy a Budvar kereskedelmi nevének angol változata Finnországban a Párizsi Egyezmény 8. cikkének védelmét élvez.
- 33 Ezt követően mind az Anheuser-Busch, mind a Budvar keresetet nyújtott be a Korkein oikeushoz (legfelsőbb bíróság) a Helsingin hovioikeus ítélete ellen, lényegében az elsőfokú eljárás és a fellebbezés során hivatkozott érvekre támaszkodva.

- 34 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában a Korkein oikeus megállapítja, hogy a Bíróság C-300/98. és C-392/98. sz., Dior és társai egyesített ügyekben 2000. december 14-én hozott ítéletének (EBHT 2000., I-11307. o.) 35. pontjából az következik, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a TRIPs-Megállapodás rendelkezéseinek értelmezésére, amennyiben az adott rendelkezés mind a nemzeti, mind a közösségi jog alkalmazási körébe tartozó tényállások tekintetében alkalmazható, így tehát a védjegyek esetében is.
- 35 A kérdést előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy a hivatkozott ítélet 47–49. pontjában a Bíróság úgy találta, hogy az olyan területek, ahol a TRIPs-Megállapodás alkalmazható, a közösségi jog alkalmazási körébe tartoznak, amennyiben a Közösség már alkotott jogot az adott területen, de ez nem áll fenn olyan terület esetében, ahol a Közösség még nem alkotott jogot, és amely terület így a tagállamok hatáskörébe tartozik.
- 36 A Korkein oikeus szerint a TRIPs-Megállapodás védjegyekre vonatkozó rendelkezései olyan területre vonatkoznak, ahol a Közösség már alkotott jogot, és amely így a közösségi jog alkalmazási körébe tartozik. Ugyanakkor a Közösség — mostanáig — még nem alkotott jogot a kereskedelmi nevek területén.
- 37 A TRIPs-Megállapodásnak az alapügyre való időbeli alkalmazhatóságát illetően a kérdést feltevő bíróság megállapítja, hogy a Bíróság C-89/99. sz., Schieving-Nijstad és társai ügyben 2001. szeptember 13-án hozott ítéletének (EBHT 2001., I-5851. o.) 49. és 50. pontjából az következik, hogy a TRIPs-Megállapodás – annak 70. cikke (1) bekezdésének értelmében — alkalmazandó, amennyiben a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértése azon időpont után is folytatódik, amikor a TRIPs-Megállapodás rendelkezései alkalmazhatóvá váltak a Közösség és a tagállamok tekintetében.

38 A kérdést előterjesztő bíróság továbbá megállapítja, hogy a TRIPs-Megállapodás 70. cikkének (2) bekezdése szerint — amennyiben a megállapodás másként nem rendelkezik — a megállapodás kötelezettségeket keletkeztet azokra a tárgyakra nézve, amelyek a megállapodásnak az adott tagra vonatkozó alkalmazhatósági időpontjában léteznek, és amelyeket az adott tag az említett időpontban oltalomban részesít, vagy amelyek kielégítik vagy a későbbiek során ki fogják elégíteni a megállapodás szerinti oltalmazhatósági feltételeket.

39 E körülmények között, a Korkein oikeus felfüggesztette az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) Valamely védjegy és e védjegyet sértőnek tartott megjelölés összeütközése esetén, amennyiben ez az összeütközés a TRIPs-Megállapodás alkalmazhatóvá válása előtt kezdődött, a TRIPs-Megállapodás rendelkezéseit kell-e alkalmazni a két jog jogalapja elsőbbségének meghatározásához, ha a védjegy jogának állítólagos megsértése azután is folytatódott, hogy a TRIPs-Megállapodás alkalmazhatóvá vált a Közösségben és annak tagállamaiban?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

a) Valamely vállalkozás kereskedelmi neve is minősülhet áruk, illetve szolgáltatások megjelölésének a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében?

b) A második kérdés a) pontjára adott igenlő válasz esetén:

a kereskedelmi név milyen feltételek mellett minősülhet áruk vagy szolgáltatások megjelölésének a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében?

3) A második kérdés a) pontjára adott igenlő válasz esetén:

a) Miként kell értelmezni — a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatában szereplő — a meglévő korábbi jogokra történő hivatkozást? Vajon a kereskedelmi névhez való jog is minősülhet meglévő korábbi jognak a 16. cikk (1) bekezdése harmadik mondatának értelmében?

b) A harmadik kérdés a) pontjára adott igenlő válasz esetén: olyan kereskedelmi név esetében, amely nincsen lajstromozva, illetve használata révén sem részesül oltalomban abban a tagállamban, ahol a védjegyet lajstromozták, és ahol a védjegy védelmét a kereskedelmi név vonatkozásában igényelték, hogyan kell értelmezni — a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatában szereplő — a meglévő korábbi jogokra történő hivatkozást, figyelembe véve a Párizsi Egyezmény 8. cikkéből eredő azon kötelezettséget, hogy a kereskedelmi nevet lajstromozásától függetlenül oltalomban kell részesíteni, valamint azt a tényt, hogy a WTO állandó fellebbezési testülete szerint a TRIPs-Megállapodás 2. cikke (1) bekezdésben található, a Párizsi Egyezmény 8. cikkére történő hivatkozás azt jelenti, hogy a TRIPs-Megállapodás értelmében a WTO tagjai a hivatkozott cikkel összhangban kötelesek oltalmazni a kereskedelmi nevet? Ilyen ügyben, ahol azt kell megvizsgálni, hogy a kereskedelmi név jogalapja a TRIPs-

Megállapodás 16. cikke (1) bekezdése harmadik mondatának értelmében korábbi-e valamely védjegyéhez viszonyítva, meghatározó-e:

- (i) az, hogy a kereskedelmi név abban az országban, ahol a védjegyet lajstromozták, és ahol az oltalmat igénylik, ismert volt az érintett szakmai körökben — legalább bizonyos mértékben —, már azon időpont előtt, amikor ezen országban benyújtották a védjegy lajstromozása iránti kérelmet; vagy
- (ii) az, hogy az azon ország felé irányuló kereskedelmi tevékenység során, ahol a védjegyet lajstromozták és az oltalmat igénylik, a kereskedelmi nevet azelőtt használták, hogy ezen országban benyújtották a védjegy lajstromozása iránti kérelmet; illetve
- (iii) bármely egyéb tényező, amely lehetővé teszi annak megállapítását, hogy a kereskedelmi név tekinthető-e úgy, mint a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata értelmében meglévő korábbi jog?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

40 Az Anheuser-Busch szerint az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egészében elfogadhatatlan, mivel az alapeljárás tekintetében a TRIPs-Megállapodás sem időbeli, sem tárgyi hatálya alapján nem alkalmazható. Ennélfogva jelen esetben a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az említett megállapodás érintett rendelkezéseinek értelmezésére.

- 41 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a TRIPs-Megállapodás rendelkezéseinek értelmezésére, hogy válaszolni tudjon a tagállamok igazságügyi hatóságainak kérdéseire, amikor ez utóbbiaknak nemzeti szabályaikat kell alkalmazniuk olyan közösségi jogalkotásból eredő jogok védelmét célzó intézkedések elrendelése végett, amelyek ezen megállapodás hatálya alá tartoznak (lásd ebben az értelemben a Dior és társai ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 35. és 40. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 42 Mivel a Közösség tagja a TRIPs-Megállapodásnak, köteles a védjegyekre vonatkozó jogalkotását, amennyire csak lehetséges, a megállapodás szövege és célja alapján értelmezni (a TRIPs-Megállapodás, valamint a 89/104 irányelv rendelkezéseinek alkalmazási körébe tartozó ügy tekintetében lásd a Bíróság C-49/02. sz., Heidelberg Bauchemie ügyben 2004. június 24-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-6129. o.] 20. pontját).
- 43 A Bíróság tehát hatáskörrel rendelkezik a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének értelmezésére, amely rendelkezés az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdés tárgyát képezi.
- 44 Annak eldöntése, hogy a TRIPs-Megállapodás és különösen annak 16. cikke releváns-e a szóban forgó alapeljárás kimenetele szempontjából, a rendelkezés értelmezésétől függ, amely pontosan az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdés tárgya. Következésképpen a TRIPs-Megállapodás tárgyi hatályának kérdése összefügg az előzetes döntéshozatalra előterjesztett utolsó két kérdéssel, és a Bíróság az azokra adandó válasz keretében válaszol majd rájuk.
- 45 Az időbeli alkalmazhatóság kérdése az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés tárgya.

- 46 E körülmények között az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatónak kell nyilvánítani.

Az első kérdésről

- 47 Az első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a TRIPs-Megállapodás alkalmazandó-e valamely védjegy és e védjegyet sértőnek tartott megjelölés ütközése esetén, amennyiben az összeütközés a TRIPs-Megállapodás alkalmazhatóvá válása előtt kezdődött, de az után is folytatódott.

- 48 A Schieving-Nijstad és társai ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 49. és 50. pontjában a Bíróság megállapította, hogy amennyiben valamely védjegy állítólagos megsértése azelőtt kezdődött, hogy a TRIPs-Megállapodás a Közösség és a tagállamok tekintetében alkalmazhatóvá vált — azaz 1996. január 1-je előtt —, ez nem jelenti szükségszerűen azt, hogy e cselekmények a TRIPs-Megállapodás 70. cikkének (1) bekezdése értelmében ezen időpont előtt „befejeződtek”. A Bíróság megállapította, hogy amennyiben a harmadik személynek felrótt cselekmények az ítélet meghozataláig folytatódtak — a fent említett ítélet alapjául szolgáló ügy esetében a TRIPs-Megállapodás alkalmazhatóvá válása után —, időbeli hatálya alapján e megállapodás érintett rendelkezése alkalmazandó az alapeljárás megoldása tekintetében.

- 49 A TRIPs-Megállapodás 70. cikkének (1) bekezdéséből csupán az következik, hogy e megállapodás nem keletkeztet kötelezettségeket „olyan cselekményekre vonatkozóan, amelyek [a megállapodás alkalmazhatóvá válása] előtt történtek”, de nem zárja ki az ilyen kötelezettségeket olyan cselekményekre vonatkozóan, amelyek ezen időpont után is folytatódnak. Ezzel szemben ugyanezen cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy e megállapodás kötelezettségeket keletkeztet különösen „azokra a tárgyakra nézve, amelyek [a Megállapodásnak a Kereskedelmi Világszervezet (a továbbiakban: WTO) adott tagja által történő alkalmazása időpontjában] léteznek, és amelyeket [az adott tag az említett időpontban] oltalomban részesít”, és így e tag ezen időponttól köteles a meglévő tárgyak tekintetében eleget tenni a TRIPs-

Megállapodásból eredő kötelezettségeknek (ebben az értelemben lásd még a WTO fellebbezési testületének a WT/DS170/AB/R. sz., „Kanada — Szabadalom által nyújtott oltalom időtartama” [AB-2000-7] ügygel kapcsolatos, 2000. szeptember 18-i jelentésének 69., 70. és 71. pontját).

- 50 A TRIPs-Megállapodás 70. cikkének (4) bekezdése olyan oltalmi tárgyakat magukba foglaló különös cselekményekre vonatkozik, amelyek jogsértővé váltak az említett megállapodással összhangban álló jogszabályok értelmében, és amely cselekmények a WTO-megállapodás elfogadásának időpontja előtt megkezdődtek, vagy amelyekre vonatkozóan jelentős beruházást eszközöltek. Ilyen helyzetben e rendelkezés lehetőséget biztosít, hogy a tagok rendelkezzenek a jogosultnak biztosított jogorvoslatok korlátozásáról az ilyen cselekmények a megállapodásnak az adott WTO-tag tekintetében történő alkalmazhatóvá válását követő további végzését illetően.
- 51 Jelen esetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból is kitűnik, hogy a Budvar által Finnországban állítólag elkövetett cselekmények kétségtől a TRIPs-Megállapodás alkalmazhatóvá válása előtt kezdődtek, és ezen időpont után is folytatódtak. Nem vitatható, hogy a jogsértési eljárás azon megjelöléseket érinti, amelyek a TRIPs-Megállapodás alkalmazhatóságának időpontjában — azaz adott tagállam esetében 1996. január 1-jén — védjegyként oltalomban részesültek Finnországban, valamint az sem vitatható, hogy ezen eljárást 1996. október 11-én — tehát a fenti időpont után — kezdeményezték.
- 52 A fentiekből következően — a TRIPs-Megállapodás 70. cikkének (1) és (2) bekezdésével összhangban — ez az egyezmény alkalmazandó erre a helyzetre.
- 53 Ennek következtében az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a TRIPs-Megállapodást kell alkalmazni valamely védjegy és e védjegyet állítólag sértő megjelölés ütközése esetén, ha ez az ütközés a TRIPs-Megállapodás alkalmazásának kezdőnapja előtt kezdődött, és azután is folytatódott..

A második és a harmadik kérdésről

Előzetes észrevételek

- 54 A Bíróság már kimondta, hogy a TRIPs-Megállapodás rendelkezései — természetüket és rendszerüket tekintve — nem rendelkeznek közvetlen hatállyal. E rendelkezések elvileg nem tartoznak azon normák közé, amelyek alapján az EK 230. cikk első albekezdésének értelmében a Bíróság a közösségi intézmények által elfogadott jogi aktusokat megvizsgálja, és nem is keletkeztetnek olyan jogokat, amelyekre a közösségi jog értelmében magánszemélyek közvetlenül hivatkozhatnak a bíróság előtt (lásd ebben az értelemben a Dior és társai ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 42–45. pontját).
- 55 Ugyanakkor a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a nemzeti bíróságok, amikor nemzeti szabályaikat kell alkalmazniuk olyan területhez tartozó jogok védelmét célzó intézkedések elrendelése végett, amelyre a TRIPs-Megállapodás alkalmazandó, és amely területen a Közösség már alkotott jogot — mint például a védjegyjegyek esetében —, a közösségi jog értelmében kötelesek ezt, amennyire csak lehetséges, a TRIPs-Megállapodás érintett rendelkezéseinek szövege és célja alapján tenni, (ebben az értelemben, lásd különösen a Dior és társai ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 42–47. pontját).
- 56 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy az említett ítélkezési gyakorlat szerint a vonatkozó nemzeti jog alkalmazására és értelmezésére hivatott illetékes hatóságoknak mindent meg kell tenniük azért, hogy e feladatukat a 89/104 irányelv szövegére és céljára tekintettel lássák el az irányelv által kívánt eredmény elérése érdekében, és ily módon megfeleljenek az EK 249. cikk harmadik bekezdésének (lásd többek között a Bíróság C-218/01. sz. Henkel ügyben 2004. február 12-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-1725. o.] 60. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 57 Következésképpen jelen esetben a nemzeti védjegyjog vonatkozó rendelkezéseit amennyire csak lehetséges, mind a 89/104 irányelv, mind a TRIPs-Megállapodás vonatkozó rendelkezéseinek szövegére és céljára tekintettel kell alkalmazni és értelmezni.

A második kérdéstről

- 58 A második kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy valamely kereskedelmi név minősíthető-e megjelölésnek a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében, és ha igen, milyen feltételek mellett, úgy, hogy e rendelkezés értelmében a védjegy jogosultjának kizárólagos jogában álljon bárkit megakadályozni abban, hogy a védjegyet engedélye nélkül használja.
- 59 Először is: a 89/104 irányelvet illetően a Bíróságnak a harmadik személy általi használat meghatározásával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatából következik, hogy — ahogyan az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése is előírja — a védjegy által biztosított kizárólagos jog célja az, hogy lehetővé tegye a jogosult számára különös jogosulti érdekeinek védelmét, azaz annak biztosítását, hogy a védjegy betölthesse szerepét, valamint hogy e jog gyakorlása azokra az esetekre korlátozódjék, amikor a megjelölés harmadik személy általi használata sérti vagy sértheti a védjegy funkcióit, különösen azt az alapvető funkcióját, hogy a fogyasztók számára garantálja az áru eredét (lásd a Bíróság C-206/01. sz., Arsenal Football Club ügyben 2002. november 12-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-10273. o.] 51. és 54. pontját).
- 60 Különösen ez a helyzet, amikor a megjelölés harmadik személy általi állítólagos használata azt a benyomást kelti, hogy a gazdasági életben anyagi kapcsolat áll fenn a harmadik személy áruí és azon vállalkozás között, ahonnan az áruk származnak. E tekintetben meg kell vizsgálni, hogy a célközönség — beleértve azon fogyasztókat,

akik akkor találkoznak az árukkal, amikor azok már elhagyták a harmadik személy eladási helyét — értelmezheti-e úgy a harmadik személy által használt megjelölést, mint amely azon vállalkozást jelöli, vagy hivatott jelölni, amelytől a harmadik személy áruai származnak (ebben az értelemben lásd az Arsenal Football Club-ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 56. és 57. pontját).

- 61 A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy e vizsgálatot a megjelölés — vagyis jelen esetben a Budvar által Finnországban használt címkék — harmadik személy általi állítólagos használatának különös körülményeire tekintettel elvégezze.
- 62 Szintén a kérdést előterjesztő bíróság feladata megállapítani, hogy jelen esetben „gazdasági tevékenység körében”, valamint „árukkal [...] kapcsolatban” történő használatról van-e szó a 89/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének értelmében (lásd különösen az Arsenal Football Club-ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 40. és 41. pontját).
- 63 Még ha e feltételek teljesülnek is, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy míg a megjelölés és a védjegy, valamint az áruk vagy szolgáltatások azonossága esetén a 89/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja által biztosított oltalom feltétlen, addig az említett 5. cikk (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott esetben a jogosultnak az oltalomhoz bizonyítania kell, hogy a megjelölés és a védjegy, valamint a jelölt áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt a fogyasztók összetéveszthetik azokat (ebben az értelemben lásd a Bíróság C-292/00. sz. Davidoff-ügyben 2003. január 9-én hozott ítéletének [EBHT 2003., I-389. o.] 28. pontját, valamint a C-291/00. sz., LTJ Diffusion-ügyben 2003. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-2799. o.] 48. és 49. pontját).
- 64 Ugyanakkor, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság által végzett — a jelen ítélet 60. pontjában említett — vizsgálatokból kiderül, hogy az alapeljáráásban szóban forgó megjelölés használata más célt szolgál, mint az érintett áruk megkülönböztetése — például kereskedelmi névként vagy vállalkozás neveként használják —, a 89/104 irányelv 5. cikke (5) bekezdésének megfelelően az érintett tagállam jogrendje alapján

kell eldönteni az azon védjegyjogosult számára biztosított védelem mértékét — és adott esetben tartalmát —, aki a megjelölés kereskedelmi névként vagy vállalkozás nevéként történő használatából eredően állítólag sérelmet szenved (lásd a Bíróság C-23/01. sz. Robelco-ügyben 2002. november 21-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-10913. o.] 31. és 34. pontját).

- 65 Másodszer: a TRIPs-Megállapodást illetően emlékeztetni kell arra, hogy e megállapodás elsődleges célja a szellemi tulajdonjogok oltalmának világszintű megerősítése és harmonizációja (lásd a Schieving-Nijstad és társai ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 36. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 66 Preambuluma szerint a TRIPs-Megállapodás célja az, hogy „csökkents[e] a nemzetközi kereskedelem torzulásait és akadályait, figyelembe véve [...] a szellemi tulajdonjogok hatékony és megfelelő oltalma elősegítésének igényét”, ugyanakkor biztosítva, hogy „a szellemi tulajdonjogok kikényszerítésének eszközei és az erre szolgáló eljárások ne váljanak a jogszerű kereskedelem akadályává”.
- 67 A TRIPs-Megállapodás 16. cikke a lajstromozott védjegy tulajdonosának kizárólagos jogok minimális szintjét biztosítja nemzetközi szinten, amelyeket a WTO valamennyi tagjának garantálnia kell a nemzeti szabályozásában. E kizárólagos jogok védelmet nyújtanak a védjegyjogosultnak a lajstromozott védjegy bármely, jogosulatlan harmadik személy által elkövetett sérelme ellen (lásd még a WTO fellebbezési testületének a 2002. január 2-i WT/DS/176/AB/R. sz. „Egyesült Államok — A hitelek nyitásáról szóló, 1998. évi általános törvény 211. cikke” [AB-2001-7] ügygel kapcsolatos jelentésének 186. pontját).
- 68 A TRIPs-Megállapodás 15. cikke többek között úgy rendelkezik, hogy védjegy lehet bármely jel vagy jelek bármely kombinációja, amely alkalmas valamely vállalkozás áruinak vagy szolgáltatásainak más vállalkozás áruitól vagy szolgáltatásaitól való megkülönböztetésére.

- 69 A TRIPs-Megállapodás e rendelkezése tehát — a 89/104 irányelv 2. cikkéhez hasonlóan — az eredet biztosításáról szól, amely a védjegy lényegi funkciója (a 89/104 irányelvet illetően lásd különösen az Arsenal Football Club-ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 49. pontját).
- 70 E tényezőkből következik, hogy a vonatkozó nemzeti védjegyjogszabályok rendelkezéseinek a közösségi jog (jelen esetben a 89/104 irányelv) szövegének és céljának fényében történő — lehetséges — értelmezését nem sérti a TRIPs-Megállapodás érintett rendelkezéseinek szövege és célja alapján történő értelmezés (lásd a jelen ítélet 57. pontját).
- 71 A nemzeti védjegy jog vonatkozó rendelkezéseit úgy kell alkalmazni és értelmezni, hogy a védjegy jogosultnak a védjegy részét képező vagy az azzal azonos megjelölés használatának megakadályozására vonatkozó kizárólagos jogának gyakorlása arra az esetre korlátozódjék, amikor a megjelölés harmadik személy általi használata sérti vagy sértheti a védjegy funkcióit, különösen azt az alapvető funkcióját, hogy a fogyasztók számára garantálja az áru eredetét.
- 72 Ezt értelmezést támasztja alá egyébként a TRIPs-Megállapodás — jelen ítélet 66. pontjában hivatkozott — általános célja is, amely nem más, mint a nemzetközi kereskedelem torzulásai és akadályai csökkentésének, valamint a szellemi tulajdonjogok hatékony és megfelelő oltalma elősegítésének céljai közötti egyensúly oly módon történő biztosítása, hogy a szellemi tulajdonjogok kikényszerítésének eszközei és az erre szolgáló eljárások ne váljanak a jogszerű kereskedelem akadályává (ebben az értelemben lásd a Schieving-Nijstad és társai ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 38. pontját). E különbségtétel a TRIPs-Megállapodás — jelen ítélet 67. pontjában hivatkozott — 16. cikkének különös céljára tekintettel is indokoltnak tűnik, amely cikk a kizárólagos jogok minimális szintjét biztosítja nemzetközi szinten.

- 73 Ezenfelül a TRIPs-Megállapodás 16. cikkében meghatározott feltételek, amelyek szerint — a francia, az angol és a spanyol nyelvű hiteles változatok szerint — a használatnak „a kereskedelemben” („au cours d’opérations commerciales”, „in the course of trade”, „en el curso de operaciones comerciales”) és „árakra” („pour des produits”, „for goods”, „para bienes”) kell történnie, megegyezni látszanak a 89/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételekkel, amelyek alapján a használatnak a „gazdasági tevékenység körében” (a francia változatban „dans la vie des affaires”, az angolban „in the course of trade”, a spanyolban „en el tráfico económico”), valamint „árakkal [...] kapcsolatban” („pour des produits”, „in relation to goods”, „para productos”) kell történnie.
- 74 Hozzá kell tenni, hogy bár a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálatokból kiderül, hogy a jelen ügyben a védjegyjogosult a TRIPs-Megállapodás 16. cikkének (1) bekezdése értelmében hivatkozhat a kizárólagos jogaira a harmadik személy általi állítólagos használat megakadályozása érdekében, az említett megállapodás egy másik rendelkezést is tartalmaz, amely az alapeljárás megoldása szempontjából releváns lehet.
- 75 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróságnak kell biztosítania a nemzeti bíróság számára a közösségi jog értelmezésének minden olyan elemét, amely szükséges az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdése megfogalmazásában, akár nem (lásd a Bíróság C-456/02. sz. Trojani-ügyben 2004. szeptember 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-7573. o.] 38. pontját, valamint a hivatkozott ítélezési gyakorlatot).
- 76 Jelen ügyben különös figyelmet kell fordítani a TRIPs-Megállapodás 17. cikkének lehetséges hatására, amely lehetővé teszi a WTO tagjai számára, hogy a védjegy által nyújtott jogok alóli korlátozott kivételekről rendelkezzenek — mint például a leíró jellegű kifejezések méltányos használata —, feltéve, hogy az ilyen kivételek figyelembe veszik a védjegyjogosult és harmadik felek jogos érdekeit. E kivétel vonatkozhat a megjelölés harmadik személy általi jóhiszemű használatára, különösen amennyiben e megjelölés a harmadik személy nevét vagy címét jelöli.

- 77 A Közösség esetében ilyen kivételről rendelkezik a 89/104 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének a) pontja, amely lényegében lehetővé teszi harmadik felek számára a saját nevük vagy címük jelölésére szolgáló megjelölések használatát, amennyiben ez a használat összhangban van az üzleti tisztesség követelményeivel.
- 78 Az Európai Unió Tanácsa és az Európai Közösségek Bizottsága közös nyilatkozatot tettek — ez a Tanácsnak a 89/104 irányelv elfogadásakor felvett jegyzőkönyvében került rögzítésre —, amely szerint e rendelkezés csak a természetes személyek nevére vonatkozik.
- 79 Ugyanakkor az ilyen nyilatkozatba foglalt értelmezés nem alkalmazható, amikor annak tartalma nem kerül kifejezésre a kérdéses rendelkezés szövegében, és ennek megfelelően nem bír jogi relevanciával. A Tanács és a Bizottság ráadásul nyilatkozatuk preambulumban maguk is kifejezetten elismerték ezt a korlátozást, amely szerint „a Tanács és a Bizottság nyilatkozatai — amelyek szövege alább olvasható — nem képezik részét a jogszabályszövegnek, és nem gátolják meg, hogy az Európai Közösségek Bírósága az utóbbit értelmezze” (lásd a Heidelberger Bauchemie-ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 17. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 80 A jelen ítélet 78. pontjában említett nyilatkozatból következő, a „név” fogalmára vonatkozó jelentős megszorítás nem kerül kifejezésre a 89/104 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének a) pontja szövegében. Ennélfogva e nyilatkozat nem bír jogi relevanciával.
- 81 A harmadik személy elvileg hivatkozhat a 89/104 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott kivételre annak érdekében, hogy saját kereskedelmi neve

jelölésére használhassa a védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést, jöllehet az említett irányelv 5. cikke (1) bekezdésének alkalmazási körébe tartozó használatról van szó, amelyet az e rendelkezés által számára biztosított kizárólagos jogok értelmében a védjegyjogosult elvileg megtilthatna.

- 82 E használatnak továbbá összhangban kell lennie a gazdasági tevékenység körében megkövetelt üzleti tisztességgel, amely a 89/104 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése által meghatározott egyetlen mérlegelési kritérium. A „üzleti tisztesség” feltétele lényegében a védjegyjogosult jogos érdekeinek figyelembevételével történő jóhiszemű eljárás kötelezettségét fejezi ki (lásd a Bíróság C-100/02. sz., Gerolsteiner Brunnen ügyben 2004. január 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-691. o.] 24. pontját, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Tehát lényegében a TRIPs-Megállapodás 17. cikkében meghatározott feltétellel azonos feltételről van szó.
- 83 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az üzleti tisztesség feltétele fennállásának mérlegelésekor figyelembe kell venni egyrészt, hogy a harmadik személy kereskedelmi nevének használatából a célközönség — vagy legalábbis annak jelentős része — milyen mértékben következtethet a harmadik személy áruí és a védjegyjogosult vagy a védjegy használatára jogosult közötti kapcsolat fennállására, másrészt hogy a harmadik személy milyen mértékben lehetett ennek tudatában. E mérlegelés során továbbá figyelembe kell venni, hogy abban a tagállamban, ahol a védjegyet bejegyezték, és ahol az oltalmat igényelték, a védjegy rendelkezik-e valamilyen hírnévvel, amelyet a harmadik személy áruí forgalmazásakor kihasználhat.
- 84 A nemzeti bíróság feladata az összes releváns körülmény átfogó mérlegelése — az üvegek címkézését is beleértve — annak megítélése érdekében, hogy a kereskedelmi nevet viselő ital gyártója tekinthető-e úgy, mint aki a védjegyjogosulttal szemben tisztességtelen versenyt folytat (ebben az értelemben lásd a Gerolsteiner Brunnen ügyben hozott ítélet [hivatkozás fent] 25. és 26. pontját).

85 E körülmények között a második kérdésre adandó válasz a következő:

- a kereskedelmi név a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében megjelölésnek minősülhet. E rendelkezés célja az, hogy a védjegyjogosultnak kizárólagos joga legyen a védjegy harmadik személy által történő használatának megakadályozására, amennyiben e használat sérti vagy sértheti a védjegy funkcióit, különösen azt az alapvető funkcióját, hogy a fogyasztók számára garantálja az áru eredetét;
- a TRIPs-Megállapodás 17. cikkében meghatározott kivételek célja többek között annak lehetővé tétele, hogy harmadik személy kereskedelmi névként valamely védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést használjon, feltéve, hogy e használat megfelel a gazdasági tevékenység körében megkövetelt üzleti tisztesség feltételeinek.

A harmadik kérdésről

86 A harmadik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az olyan kereskedelmi név, amely abban a tagállamban, ahol a védjegyet lajstromozták, és ahol a védjegy oltalmát a kereskedelmi név vonatkozásában igényelték, nincsen lajstromozva, illetve használata révén sem részesül oltalomban — tekintetbe véve e tagállamnak a Párizsi Egyezmény 8. cikkéből, valamint a TRIPs-Megállapodás 2. cikkének (1) bekezdéséből eredő azon kötelezettségét, hogy a kereskedelmi nevet oltalomban kell részesítenie — a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata értelmében minősülhet-e meglévő korábbi jognak — és ha igen, milyen feltételek mellett.

- 87 Amennyiben — a jelen ítélet 60. pontjában a második kérdésre válaszul meghatározott elvek szerint — a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálatokból kiderül, hogy a kereskedelmi név használata a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdése első mondatának hatálya alá tartozik, a védjegyjogosultnak kizárólagos joga van megakadályozni az ilyen használatot — az említett megállapodás 17. cikkének rendelkezéseire figyelemmel.
- 88 A TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata ugyanakkor úgy rendelkezik, hogy e kizárólagos jog nem érinti a „meglévő korábbi jogokat”.
- 89 E rendelkezést úgy kell érteni, hogy amennyiben valamely kereskedelmi név jogosultja olyan, a TRIPs-Megállapodás hatálya alá tartozó joggal rendelkezik, amely korábban keletkezett, mint azé a védjegyé, amellyel ezt a jogot összeütközőnek tartják, és amely jog lehetővé teszi számára, hogy a védjeggyel azonos vagy hasonló megjelölést használjon, akkor a védjegyjogosult számára az említett megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének első mondata által biztosított kizárólagos jog alapján nem tiltható meg az ilyen használat.
- 90 Ezen értelmezésben ahhoz, hogy e rendelkezés alkalmazható legyen, először is az szükséges, hogy a harmadik személy olyan jogra tudjon hivatkozni, amely a TRIPs-Megállapodás tárgyi hatálya alá tartozik.
- 91 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a TRIPs-Megállapodás 1. cikke (2) bekezdésének értelmében a kereskedelmi név a „szellemi tulajdon” fogalma alá tartozó jog. E megállapodás 2. cikkének (1) bekezdéséből továbbá az következik, hogy e megállapodás kifejezetten magában foglalja a kereskedelmi nevek oltalmát, amelyről a Párizsi Egyezmény 8. cikke külön rendelkezik. A kereskedelmi nevek

oltalmának kötelezettségét tehát a TRIPs-Megállapodás írja elő a WTO tagjai számára (lásd még a WTO fellebbezési testületének az „Egyesült Államok — A hitelek nyitásáról szóló 1998. évi általános törvény 211. cikke” ügygel kapcsolatos, fent hivatkozott jelentésének 326–341. pontját).

- 92 Ebből az következik, hogy a szóban forgó kereskedelmi név — amennyiben a TRIPs-Megállapodás 70. cikkének (2) bekezdése értelmében már meglévő tárgy — a TRIPs-Megállapodás értelmében oltalmat élvez, mint azt a jelen ítélet 49. pontja is kifejti.
- 93 Ennélfogva a kereskedelmi név a TRIPs-Megállapodás tárgyi hatálya alá tartozó jog, így módon tehát teljesül a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatában meghatározott feltétel.
- 94 E jognak továbbá meglévő jognak kell lennie. A „meglévő” kifejezés azt jelenti, hogy az érintett jognak a TRIPs-Megállapodás időbeli hatálya alá kell tartoznia, valamint hogy e jognak akkor is oltalom alatt kell állnia, amikor a jogosult hivatkozik rá azon védjegy jogosultjának igényével szemben, amelyikkel ezt a jogot összetűzőnek tartják.
- 95 Jelen ügyben meg kell bizonyosodni arról, hogy a szóban forgó kereskedelmi név — amelyről megállapítható, hogy nincsen bejegyezve, illetve használata révén sem részesül oltalomban abban a tagállamban, ahol a védjegyet lajstromozták, és ahol a védjegy oltalmát a szóban forgó kereskedelmi névvel szemben igényelték — megfelel a jelen ítélet előző pontjában említett feltételeknek.

- 96 E tekintetben a Párizsi Egyezmény 8. cikkéből az következik — amely rendelkezés betartása a TRIPs-Megállapodás értelmében kötelező, ahogyan azt a jelen ítélet 91. pontja megállapítja —, hogy a kereskedelmi név oltalmát úgy kell biztosítani, hogy az nem függhet semmiféle bejegyzési feltételtől.
- 97 A kereskedelmi név minimális használatához, illetve minimális ismertségéhez kapcsolódó esetleges feltételeket illetően, amelyektől a kérdést előterjesztő bíróság szerint a kereskedelmi név léte függ a finn jog értelmében, meg kell állapítani, hogy az ilyen feltételek elvileg nem ellentétesek sem a TRIPs-Megállapodás 16. cikkének (1) bekezdésével, sem a Párizsi Egyezmény 8. cikkével.
- 98 Végül, a szóban forgó jog időbeli elsőbbségének fogalma a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata értelmében azt jelenti, hogy az érintett jog alapjának időben meg kell előznie azon védjegy lajstromozását, amellyel összeütközőnek tartják. Amint azt a főtanácsnok indítványának 95. pontjában megjegyezte: a korábbi kizárólagos jogosultság elsőbbsége elvének kifejeződéséről van szó, amely elv a védjegyek jogának és nagyobb általánosságban a ipari tulajdonjog egészének egyik alapját képezi.
- 99 E tekintetben hozzá kell tenni, hogy az időbeli elsőbbség elve a 89/104 irányelv rendelkezéseiben szintén megtalálható, mégpedig a 4. cikk (2) bekezdésében, illetve a 6. cikk (2) bekezdésében.
- 100 Az előzőekre tekintettel a harmadik kérdésre azt kell válaszolni, hogy az olyan kereskedelmi név, amely abban a tagállamban, ahol a védjegyet lajstromozták, és ahol a védjegy védelmét a szóban forgó kereskedelmi név vonatkozásában igényelték, nincsen lajstromozva, illetve használata révén sem részesül oltalomban,

a TRIPs-Megállapodás 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata értelmében meglévő korábbi jognak minősülhet, amennyiben a kereskedelmi név jogosultja olyan, a TRIPs-Megállapodás tárgyi és időbeli hatálya alá tartozó joggal rendelkezik, amely korábbi, mint azé a védjegyé, amellyel ezt a jogot összeütközőnek tartják, és amely jog lehetővé teszi számára, hogy a védjeggyel azonos vagy hasonló megjelölést használjon.

A költségekről

- ¹⁰¹ A Bíróságnál észrevételt előterjesztő finn kormány, valamint a Bizottság részéről felmerült költségek nem téríthetők meg. Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az Európai Közösség nevében a hatáskörébe tartozó tárgykörök tekintetében a 94/800/EK tanácsi határozattal 1994. december 22-én jóváhagyott, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó megállapodás 1. C) mellékletét képező, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodást (TRIPs-Megállapodás) kell alkalmazni valamely védjegy és e védjegyet állítólag sértő megjelölés ütközése esetén, ha az ütközés a TRIPs-Megállapodás alkalmazhatóságának időpontja előtt kezdődött, és azután is folytatódott.

- 2) A kereskedelmi név a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (TRIPs-Megállapodás) 16. cikke (1) bekezdésének első mondata alapján megjelölésnek minősülhet. E rendelkezés célja az, hogy a védjegyjogosultnak kizárólagos joga legyen a védjegy harmadik személy által történő használatának megakadályozására, amennyiben a használat sérti vagy sértheti a védjegy funkcióit, különösen azt az alapvető funkcióját, hogy a fogyasztó számára garantálja az áru eredetét.

A szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (TRIPs-Megállapodás) 17. cikke által szabályozott kivételek célja többek között annak lehetővé tétele, hogy harmadik személy kereskedelmi névként valamely védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést használjon, feltéve, hogy e használat megfelel a gazdasági tevékenység körében megkövetelt üzleti tisztesség feltételeinek.

- 3) Az olyan kereskedelmi név, amely abban a tagállamban, ahol a védjegyet lajstromozták, és ahol a védjegy védelmét a kereskedelmi név vonatkozásában igényelték, nincsen lajstromozva, illetve használata révén sem részesül oltalomban, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (TRIPs-Megállapodás) 16. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata értelmében meglévő korábbi jognak minősülhet, amennyiben a kereskedelmi név jogosultja olyan, a fenti megállapodás tárgyi és időbeli hatálya alá tartozó joggal rendelkezik, amely korábbi, mint azé a védjegyé, amelyikkel ezt a jogot összeütközőnek tartják, és amely jog lehetővé teszi számára, hogy a védjeggyel azonos vagy hasonló megjelölést használjon.

Aláírások